

Puni pedal (3 labijalna + jezični registar) imali smo priliku čuti u Feltreu. *Pedal, iako osnažen, kod Callida kao i kod svih talijanskih baroknih orguljara služio je kao harmonijska i basovska podloga manualnim registrima.* No mora se priznati da s uključivanjem jezičnjaka *Tromboni* (a s njime automatski i ostala tri labijalna registra) pleno orgulja postaje svečan i teatralan.

Tomislav Faullend Heferer

BILJEŠKE:

¹ Temelje orguljarskog zanata Callido je izučio u svom rodnom mjestu, da bi već 1748. godine sagradio svoje prve orgulje. Nakon toga odlazi na usavršavanje u radionicu Petra Nakića gdje je djelovao do svog osamostaljenja 1762/63. godine. (vidi RENATO LUNELLI, *Studi e Documenti di Storia Organaria Veneta*, izdanje Leo S. Olschki, 1973.)

² Don Petar Nakić (talijanizirano Pietro Nacchini) rodom iz mjesta Bulič iznad Šibenika, Hrvatska. Godine 1712. bio je zaređen za redovnika u franjevačkom samostanu sv. Lovre u Šibeniku gdje studira filozofiju. Nakon dolaska u Veneciju, studira teologiju te izučava temelje orguljarstva kod G.B. Piaggia. Kao graditelj orgulja počinje djelovati nakon napuštanja franjevačkog reda 1729. godine.

³ Radionicu G. Callida naslijedili su njegovi sinovi Antonio i Agostino. Njihovu radionicu (oko 1821.-1822.) preuzima Bazzani Giacomo (I.). Posljedni orguljar iz obitelji Bazzani bio je Pietro (II.) – nećak Giacomina (I.), koji je umro 1950. godine.

⁴ Nove registre Nakić je uveo pod utjecajem Johanna Eugena Caspara. (1623. – 1706.), orguljara rodom iz Šlezije. U drugoj polovici 18. stoljeća Caspar je mnogo djelovao u Veneciji i sjevernoj Italiji, te je svoje ime talijanizirao i od tada ga znamo kao Eugenio Casparini (vidi IVAN FAULLEND HEFERER, *Nakićeve orgulje iz 1762. u samostanskoj crkvi sv. Frane u Šibeniku*, izdanje Arti Musices br. 4, Muzikološki zavod, Zagreb, 1973.).

⁵ C/E označava da je na klavijaturi velika oktava kratka, tj. da postoji 8 tipaka: C-D-E-F-G-A-B-H. Najveće Callidove orgulje sagrađene u Feltreu su 2-manualne s opsegom C₁/E₁ – c₃, 57 tipaka (vidi Orgulje Feltre). Callido je također gradio glazbala s opsegom C/E – d₃, 47 tipaka.

⁶ Kod veći glazbala, građenih na bazi 16' Principala, alikvotna piramida sadržavala je i niz 2 2/3' (ali bez 5-1/3').

⁷ Mletački su majstori rijetko gradili ovaj registar kao metalnu poklopljenu. Nakić je ovaj registar izradio kao metalnu cilindričnu poklopljenu tj. kao Flauto stoppo in VIII, za orgulje postavljene 1762. godine u crkvi sv. Frane u Šibeniku.

⁸ Kod Nakićevih orgulja (1762) u crkvi sv. Frane u Šibeniku Tamburo čine tonovi A₁, B₁, H₁ iz registra Contrabassi i Cs, Ds i Fs iz reg. Ottava di C.B. Orgulje F. Daccija u župnim crkvama u Skradinu (1776) i u Umagu (1776) imaju na pedalnoj zračnici za Tamburo posebne ventile za svirale A₁, B₁ i H₁ reg. Contrabassi. Kod orgulja Antonia Callida (1824) u župnoj crkvi u Živogošću ustroj Tambura nalazi se na zasebnoj zračnici (nema samostalne ped. zračnice) sa zasebnim drvenim sviralama Ds, Fs i Gs principalove menzure.

⁹ Nasuprot Nakiću i Dazziju, koji su pedalni jezičnjak (*Tromba reale*) gradili od drveta (smrekovine), G. Callido ga je radio od metala.

¹⁰ G. Callido je polutonove man. klavijature ponekad ukrašavao i sa umetcima od šimširovine ili slonovače.

Blagoslov i kolaudacija orgulja u Omišlju

Na svetkovinu Velike Gospe 15. kolovoza 2002. godine u župnoj crkvi Uznesenja Marijina u Omišlju na otoku Krku, blagoslovljene su obnovljene orgulje. Blagoslovio ih je krčki biskup mons. Valter Župan, koji je i predvodio svečano euharistijsko slavlje. Nakon mise kolaudacijski koncert na sviraoniku na koru održala je orguljašica iz Zagreba Hvalimira Bledšnajder.



Orgulje su iz 1895. godine, a djelo su braće Zupan iz Kamnagorice. Do sada su bile nekoliko puta obnavljane. Izrađene su po mehaničkom sistemu u obliku stošca. Prije restauracije i rekonstrukcije orgulje su imale 1 manual, 8 registara i pedal. Temeljitu obnovu orgulja izvela je *Orguljarska radionica Antona Škrabla* iz Rogoške Slatine. Nova obogaćena dispozicija je: 2 manuala, 13 registara i pedal (++ oznaka za postojeće registre; ostalo nadodano):

I Manual: C - f ³	II Manual: C - f ³
++ Principal 8' Flavta 8'	
++ Bordun 8'	Gemshorn 4'
++ Salicional 8'	Superoktava 2'
++ Oktav 4'	Rauschquint 2 2/3' + 2'
++ Flauto travers 4'	Sifflöte 1'
++ Mixtur 3f 2'	
Pedal: C - h ⁰	
++ Subbas 16'	
++ Oktavbas 8'	
II - I	
II - Ped.	
I - Ped.	

Fiksne kombinacije: P - MF - F - FF - TUTTI

Dodatno obogaćenje, osobito pogodno za sviranje kod slavljenja liturgije jest sviraonik u lađi kraj prezbitarija, koji ima mogućnost velikog broja slobodnih kombinacija (1000 memorija) i crescendo papuču, što je velika pripomoć za orguljaša. Orgulje su zahtjevale velike radove na zaračnicama, prenosnicama, sviraoniku, kučistu, mijehu, motoru, sviralama, i na kraju intonaciju. Danas imaju 804 svirale. Sviraonik je građen po mehaničkom principu koji ima ugrađene i elektro

magnete za nožne pistone kolektiva te u manualu i za manubrije i vezove II-I kako bi se omogućilo i »daljnjsko upravljanje« sviralama, odnosno sviranje na sviraoniku koji je u lađi kraj oltara.

O tehničkim osobinama instrumenata imao je uvođnu riječ orguljar Antun Škrabl, a potom je orguljašica Hvalimira Bledšnajder biranim programom predstavila orgulje ukazujući na mogućnost sviranja svih stilskih razdoblja i dajući prilike brojnom slušateljstvu da osjeti bogatstvo i ljepotu registara, plemenitost, mekoću i toplinu pojedinih, a sve zajedno jedan homogeni sklad.

Program je bio slijedeći:

D. Zipoli: *Preludio-Offertorio-Elevazione-Al postcommunio*

J. S. Bach: *Nun komm' der Heiden Heiland* BWV 659

M. Tomc: *Varijacije na Christus vincit*

C. Franck: *Koral u a-molu*

A. Klobučar: *Ostinato - Rondo - Toccata (iz Partite za orgulje)*

Th. Dubois: *Fiat lux*

Na kraju, puna crkva oduševljenog slušateljstva: od biskupa Župana, župnika Slavka Zeca i s. Velentine Marinović, koji su se za ovaj vrijedan projekt najviše založili, majstora Škrabala pa do svih župljana Omišljana koji ovdje žive i onih koji su iz dalekog svijeta došli u svoje rodni kraj ovom prigodom. Svima koji su imali udjela u ovom značajnom projektu iskrene čestitke. A da me zvuk ovih orgulja doista očarao potvrđuje i činjenica što sam idući dan više puta navratila u crkvu sjedajući za donji sviraonik, jer tek u lađi crkve doživljaj zvuka bio je potpun.

Hvalimira Bledšnajder

Peti dani orgulja u Istri

Poreč, (IKA) – I ove su godine, po peti put, održani *Dani orgulja u Istri*. Tijekom sedmodnevne manifestacije u osam istarskih crkvi održani su koncertni nastupi poznatih europskih orguljaša. Akcija je to pokrenuta s nakanom za valoriziranjem klasičnih orgulja po crkvama kao i za ukazivanjem na potrebu njihove restauracije. Dani orgulja trajali su od 8. do 15. rujna, a započeli su svečanim otvaranjem, misom i koncertom u Završju te završili koncertom na orguljama u Umagu. Organizator dana orgulja u Istri je *Lifestyle d.o.o.* iz Umaga, a održavaju se pod pokroviteljstvom Porečkopske biskupije i Županije istarske.

Blagoslov orgulja i nove pastoralne zgrade

Nedelišće, (IKA) – Varaždinski biskup Marko Culej u subotu 21. rujna blagoslovio je orgulje župne crkve Presvetog Trojstva u Nedelišću i tamošnju novu župnu zgradu za različite pastoralne potrebe. Dvostruka svečanost započela je u crkvi blagoslovom orgulja, koje su nabavljene u Njemačkoj, a zatim je biskup Culej predvodio misu zajedno s gornjomeđimurskim dekanom mons. Leonardom Logožarom, rektorom grkokatoličkog sjemeništa u Zagrebu mr. preč. Ninom Nikolom Kekićem, domaćim župnikom Nikolom Samodolom, kapelanom Zorislavom Šafranom te još desetak svećenika. U tijeku mise liturgijsko pjevanje predvodio je župni zbor pod ravnanjem prof. Vladimira Mihaljevića, dok je na orguljama svirao Josip Mihaljević.

Nakon mise tijekom prigodne kolaudacije o značajkama orgulja izlagao je preč. Vjekoslav Gabud, župnik u Sračincu, čijim su posredstvom orgulje nabavljene, koji je istaknuo kako su orgulje u Nedelišću s 23 registra najveći orguljski instrument u Međimurju. Izradio ih je 1958. godine graditelj orgulja Ed Hirschrodt iz Regensburga i dosad su bile postavljene u župnoj crkvi u Gotzalu kod Passaua. Župna crkva u Nedelišću, inače spomenik kulture nulte kategorije, posljednje je manje orgulje imala prije više od pola stoljeća. Montažu orgulja koje imaju dva manuala s 56 tipki i pedal s 30 tipki stručno su obavili orguljarski majstori Petar i Franjo Morić iz Ilače. Kraćim koncertom mlade studentice orgulja Jelena i Ana Pokos pokazale su bogatstvo njezinih svirala.

U drugom dijelu svečanosti mnoštvo nazočnih vjernika okupilo se u župnom dvorištu oko nove pastoralne zgrade koju je blagoslovio biskup Culej. U prizemnoj zgradi s potkrovljem ukupne površine 280 četvornih metara uređena je velika dvorana za župnu katehezu, u kojoj će se ujedno okupljati ministranti, mladi i pjevački zbor, a sastavni dio objekta su i gospodarski prostori te prostorija za župni Caritas. Za nabavu orgulja župa je izdvojila oko 200.000 kuna, a za izgradnju i uređenje pastoralne zgrade više od pola milijuna kuna. U tijeku je i temeljita obnova zvonika crkve koja će stajati 600.000 kuna. Obnovu financiraju župa i općina Nedelišće te Ministarstvo kulture. Svim župljanima i donatorima na molitvama te novčanim darovima kojima pridonose zajedništvu i duhovnom rastu župne zajednice, koja broji 8.000 vjernika, zahvalili su varaždinski biskup i župnik Samodol.